

Motion till riksdagen 2008/09:U18

av **Urban Ahlin m.fl. (s)**
med anledning av skr. 2008/09:137

Sveriges samarbete med Nato inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR), Partnerskap för fred (PFF) och krishanteringsinsatser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om militär alliansfrihet och samarbetet med Nato.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska delta i Natos snabbinsatsstyrka (NRF).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av bättre informationstillgång och större inflytande för att öka säkerheten för soldaterna från truppbidragande icke-Natoländer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnor i konflikter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om luftövervakningssamarbete.

Militär alliansfrihet och samarbetet med Nato

Den svenska militära alliansfriheten har tjänat och tjänar oss väl. Vi har genom åren kunnat visa att det går att kombinera ett aktivt ansvarstagande för både vår egen och andras säkerhet med att vara militärt alliansfria. Militär alliansfrihet betyder inte passivitet.

Den beskrivning av svensk säkerhetspolitik som fyra partier under socialdemokratisk ledning kom överens om 2002, och som senare bekräftats med bred enighet i Förvarsberedningen, är fortfarande giltig.

Skälen till att vi slår vakt om den militära alliansfriheten är följande:

Fel! Okänt namn på

- ? Sverige är medlem av en politisk allians – EU – som har betydligt fler verktyg till sitt förfogande än Nato när det gäller att möta de nya hoten t.ex. genom handel, bistånd och diplomati. Det kallas ibland EU:s mjuka makt. EU:s solidaritetsklausul är mycket tydlig. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett EU-land och inte heller om ett nordiskt land skulle drabbas. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.
- ? Sverige bör bibehålla sin handlingsfrihet. Som medlemsland i Nato vore det troligt att Sverige skulle utsättas för starka politiska påtryckningar. Vi har t.ex. kunnat se hur USA krävde att Natos medlemsländer skulle delta militärt i Irak trots att Nato som organisation inte deltog.
- ? Vår militära alliansfrihet ger oss starkare möjlighet och trovärdighet när det gäller att vara pådrivande i det globala nedrustningsarbetet. Kärnvapen användning är fortfarande en del av vissa Natoländers försvarsdoktriner.
- ? Vi bör själva förbehålla oss rätten att utforma storlek och inriktning på vårt försvar baserat på vår egen säkerhetspolitiska bedömning.
- ? Den militära alliansfriheten har ett starkt stöd hos det svenska folket, vilket ger vår säkerhetspolitiska hållning stark legitimitet.

Sveriges samarbete med Nato har blivit möjligt eftersom organisationen har förändrats sedan det kalla kriget. Nato är en central aktör för europeisk säkerhet samt för internationell krishantering. Sverige deltar i vissa FN-stödda fredsbevarande operationer som leds av Nato. FN ger ofta i uppdrag till Nato att utföra fredsoperationer eftersom denna organisation har resurser att leda vissa komplicerade insatser. Vårt samarbete med Nato i FN-mandaterade fredsbevarande insatser är viktigt, men samtidigt är vi tydliga med att Sverige inte ska delta i militära operationer som enbart har sin grund i Natostadgans artikel 5 om ömsesidiga försvarsgarantier.

Sverige ska dock fortsätta det nära samarbete, i alla frågor utom bindande försvarsförpliktelser, som sedan flera år utvecklats. Internationella operationer blir alltmer krävande och komplexa och det behövs därför en långtgående standardisering och samövning. För att möjliggöra svenskt deltagande i internationella krishanteringsinsatser är det därför viktigt att våra soldater tränas och samövas med andra länders soldater, vilket främst sker inom Natostrukturen.

FN kan också ge andra regionala organisationer som exempelvis EU och Afrikanska unionen (AU) uppdraget att leda en fredsbevarande operation. EU har utvecklat sin kompetens att leda alltmer komplexa operationer. Sverige har deltagit i praktiskt taget alla fredsfrämjande insatser som EU har gjort. Vi anser att det är positivt att också AU utvecklar sin beredskap att leda operationer på uppdrag av FN. AU är viktig även för att bidra till ekonomisk utveckling i Afrika, vilket leder till ökad säkerhet. Här kan också EU spela en betydelsefull roll genom att samarbeta med och stödja AU. Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE.

Operation Active Endeavour

Länge ville den borgerliga regeringen att Sverige skulle delta i en Natooperation, Operation Active Endeavour (OAE) i Medelhavet. Efter terrorattentatet mot World Trade Center den 11 september 2001 utlöstes Natos artikel 5 om ömsesidig försvarsgaranti. I samband med detta skapades OAE, som alltså är grundad på ett beslut i Nato i enlighet med artikel 5 i Natostadgan.

Vi socialdemokrater sade nej till att Sverige skulle delta i OAE. För Socialdemokraterna går det en principiell gräns vid att inte delta i enbart Nato-mandaterade artikel 5-operationer. Redan 1997 sade dåvarande socialdemokratiska utrikesministern Lena Hjelm-Wallén att Sverige utvecklar samarbete med Nato på alla områden utom de som berör gemensamma försvarsåtaganden.

Nej till svenskt deltagande i Natos snabbinsatsstyrka

I förra årets utrikespolitiska debatt i riksdagen gav utrikesminister Bildt besked om att Sverige skulle knyta sig allt närmare Nato. Sverige skulle delta i Natos snabbinsatsstyrka, NRF, och göra detta i nära samarbete med Finland. Vi socialdemokrater sade nej till svenskt deltagande i Natos snabbinsatsstyrka, eftersom vi anser att Försvarsmakten redan har betydande åtaganden samtidigt som försvarsbudgeten är starkt ansträngd.

Det blev en stor debatt kring detta men utrikesministern vidhöll regeringens ställningstagande och utlovade närmare besked under våren. Våren gick. Finland meddelade att landet vill delta i NRF. Sommaren kom och gick liksom hösten, utan besked. I årets utrikesdeklaration står ingenting om svenskt deltagande i Natos snabbinsatsstyrka, och i skrivelse 2008/09:137 om samarbetet med Nato meddelar regeringen att man fortsatt avvaktar Natos konceptutvärdering.

Vi socialdemokrater uppskattar att det har funnits förnuftiga krafter i regeringen som har prioriterat rimliga villkor för Försvarsmakten att fullgöra sina uppdrag framför Natoinriktad symbolpolitik. Socialdemokraterna säger fortsatt nej till ett svenskt deltagande i Natos snabbinsatsstyrka NRF.

Informationstillgång för truppbidragande icke-Natoländer

Vid upprepade tillfällen har vi socialdemokrater påtalat behovet av bättre insyn och inflytande över de Natoleda internationella insatser som Sverige deltar i.

Underrättelseinformation är av central betydelse för säkerheten för de soldater som deltar i en internationell operation. Om Sverige deltar i en operation måste våra styrkor ha samma insyn och inflytande liksom tillgång till underrättelseinformation som andra truppbidragande länder, inklusive Natoländerna.

Fel! Okänt namn på

Vi välkomnar därför de ansträngningar på området som regeringen gjort och vill samtidigt påtala vikten av att detta arbete fortsätter.

Kvinnor i konflikter

I arbetet med mänsklig säkerhet saknas oftast det genusperspektiv som behövs för att se skillnader i mäns och kvinnors säkerhetsbehov. Oftast är det kvinnors situation som osynliggjorts. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt. Systematiska våldtäkter och massvåldtäkter används som ett vapen i konflikter. Det drabbar naturligtvis den utsatta individen oerhört hårt men också hela samhället. Betydande resurser måste satsas på de behov som kvinnor och flickor har av skydd och stöd under och efter en konflikt. Samtidigt är det viktigt att understryka kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocesser, som beskrivs i FN:s säkerhetsråds resolution 1325 och resolution 1820 om sexuellt våld i konflikter.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolutioner 1325 och 1820. Det är också av vikt att Sverige driver på arbetet med att omsätta resolutionerna i handling både nationellt och internationellt, exempelvis genom att arbeta för att implementera resolutionerna i Nato/PFF:s verksamhet.

Luftövervakningssamarbete

Skrivelsen tar upp frågan om svensk anslutning till Air Situation Data Exchange (ASDE). Vi menar att ett samarbete kring luftövervakning som kan komplettera svensk egen förmåga till informationsinhämtning, analys och incidentberedskap kan medföra fördelar. Vi förutsätter dock att detta inte får leda till att den svenska förmågan till egen oberoende inhämtning och analys försämras.

Stockholm den 31 mars 2009

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kenneth G Forslund (s)

Carin Runeson (s)

Ameer Sachet (s)

Kent Härstedt (s)

Kerstin Engle (s)

Olle Thorell (s)